

ชื่อเรื่อง : ผ่าละมุนตา

หน่วยงาน : งานพยาบาลผู้คลอด โรงพยาบาลชุมชน

ผู้จัดทำ : 1.นางสาวจุฑามาศ พงษ์ชาติ
2.นางสาวมณฑกานต์ ขุนพรม

หลักการและเหตุผล

ภาวะตัวเหลืองเป็นปัญหาสำคัญที่พบบ่อยในทารกแรกเกิด จำเป็นต้องได้รับการวินิจฉัยและรักษาอย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันภาวะเยื่อสมองถูกทำลายที่จะส่งผลให้ทารกมีพัฒนาการล่าช้า สติปัญญาลดลง และเมื่อเกิดแล้วไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ การรักษาที่สำคัญคือการส่องไฟรักษาและในการส่องไฟรักษา อุปกรณ์ที่สำคัญในการใช้คืออุปกรณ์ปิดตาทารก (ฟิล์มปิดตา) ที่จะป้องกันไม่ให้เกิดภาวะจอประสาทตาถูกทำลาย (retinal damage)

จากการศึกษาตีพิมพ์ผู้ป่วยหลังคลอดโรงพยาบาลชุมชน ปีพ.ศ.2567-ปีพ.ศ.2568 พบทารกแรกเกิดที่มีภาวะตัวเหลืองทั้งหมด 74 , 69 ราย ได้รับการรักษาโดยการส่องไฟ 30 , 32 ราย ตามลำดับ ทารกแรกเกิดที่มีภาวะตัวเหลืองได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์และได้รับการรักษาโดยการส่องไฟ ห้องหลังคลอดโรงพยาบาลชุมชน เดิมมีนวัตกรรมผ้าปิดตาส่องไฟ โดยมีอุปกรณ์คือ หมวกคลุมผม การดาขยับแสงและผ้าก๊อช ซึ่งอุปกรณ์ปิดตาที่ใช้ในปัจจุบันมักประสบปัญหา ดังนี้ 1. การเลื่อนหลุดขณะทารกขยับร่างกายซึ่งอาจส่งผลทำให้แสงไฟส่องรักษาส่องถูกตาทารกได้และส่งผลกระทบต่อจอประสาทตา 2. การระคายเคืองต่อผิวหนังที่ขอบบาง 3. อุปกรณ์ปิดตาขนาดไม่เหมาะสมกับทารกทำให้เกิดรอยแดง รอยกดทับที่มากเกินไปอาจทำให้ทารกไม่สุขสบาย ร้องกวน มารดาเกิดวิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการรักษาของทารกเป็นอย่างมาก จากปัญหาดังกล่าวห้องหลังคลอดโรงพยาบาลชุมชนจึงได้คิดทบทวนและคิดหาหนทางในการพัฒนาฟิล์มปิดตาทารกให้เหมาะสมกับทารกทุกรายที่ได้รับการรักษาโดยการส่องไฟ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อป้องกันภาวะจอประสาทตาถูกทำลาย ภาวะแทรกซ้อนความพิการทางสมองจากภาวะตัวเหลืองและความผิดปกติทางระบบประสาท
2. เพื่อให้อุปกรณ์ในการปิดตาทารกขณะส่องไฟมีคุณภาพและมาตรฐาน
3. เพื่อคลายความวิตกกังวลของมารดาขณะทารกส่องไฟ

วิธีการดำเนินงาน

1. ประชุมทบทวนปัญหากับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ กุมารแพทย์ เจ้าหน้าที่และพยาบาลแผนกหลังคลอด
2. จัดทำนวัตกรรม “ผ่าละมุนตา”
3. ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ การใช้นวัตกรรม “ผ่าละมุนตา”
 - ทารกที่มีภาวะตัวเหลืองได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ให้รักษาโดยการส่องไฟ (phototherapy) ให้เจ้าหน้าที่นำผ้าละมุนตา มาใช้ปิดตาทารกที่ได้รับการส่องไฟรักษา
 - ปรับขนาดให้เหมาะสมกับขนาดศีรษะทารก
 - แจ้งมารดาเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรม “ผ่าละมุนตา”
4. ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรม “ผ่าละมุนตา”

อุปกรณ์

1. แผ่นฟิล์มเอกซเรย์ที่ใช้แล้ว
2. ผ้าฝ้ายออร์แกนิกใยไผ่ ลายสวยงาม
3. กรรไกร
4. เข็ม
5. ด้าย
6. ตีนตุ๊กแก วงกลม 3 M

วิธีการจัดทำ

1. ตัดแผ่นฟิล์มเอกซเรย์ที่ใช้แล้วเป็นทรงโค้งรับเบ้าตาให้มีขนาด S,M
2. นำผ้าฝ้ายออร์แกนิกใยไผ่ลายสวยงาม มาตัดเย็บเป็นผ้าปิดตา มีช่องใส่แผ่นฟิล์มเอกซเรย์ทรงโค้งรับเบ้าตา
3. นำตีนตุ๊กแกมาเย็บติดผ้าปิดตา ที่สามารถปรับขนาดได้

วิธีการนำไปใช้

1. เจ้าหน้าที่นำแผ่นฟิล์มเอกซเรย์ทรงโค้งรับเบ้าตาใส่ช่อง“ผ้าละมุนตา” ปิดตาทารกที่ได้รับการส่องไฟรักษา ปรับขนาดให้เหมาะสมกับศีรษะทารก ติดตีนตุ๊กแกเพื่อป้องกันการเลื่อนหลุด
2. เมื่อใช้งานเสร็จแล้วให้ดึงแผ่นฟิล์มเอกซเรย์ทรงโค้งรับเบ้าตาออกจาก“ผ้าละมุนตา”ให้เจ้าหน้าที่ส่งซัก อบฆ่าเชื้อ
3. “ผ้าละมุนตา”ที่ผ่านการอบฆ่าเชื้อแล้วเก็บใส่กล่องสะอาด เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

บทเรียนที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทารกที่ได้รับการส่องไฟทุกรายไม่เกิดภาวะจอประสาทตาถูกทำลาย
2. ทารกที่ได้รับการส่องไฟ ไม่เกิดอาการแพ้จากการใช้“ผ้าละมุนตา”
3. มารดามีความเครียด ความวิตกกังวลลดลง

ผลการดำเนินงาน

ทารกที่มีภาวะตัวเหลืองได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ให้ได้รับการรักษาโดยการส่องไฟ คิดเป็นร้อยละ 100 เจ้าหน้าที่หลังคลอดนำ“ผ้าละมุนตา”มาใช้ เจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจเนื่องจากการใช้งานเนื่องจากใช้งานง่าย สะอาดปลอดภัย ถนอมผิวทารก คลายความวิตกกังวลแก่มารดาเป็นอย่างมาก